

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Ἑρμιωείας Τέχνης, ἡ περὶ^{τεχνής φιλούσιας θεοῦ}
ζευγήσεως τῷ Βιβλίῳ.

Οχι ὀλιγότερον ἐπωφελής καὶ αὐτοκαίσα εἶναι καὶ οὐ τέχνη τῷ ἑρμιωεῖν, ὅπερ ὄνομάζεται ἐλληνικότερον Ἑρμιωεία, η̄ τέχνη ἑρμιωείκη· ἐπειδὴ κάνει αἱ καρποὶ δὲ οὐ μπορεῖ νὰ λάβῃ τινὰς ἀπὸ τὰ Βιβλία, μάλιστα μεγάλα σφάλματα αὐτὶς ὠφελείας οὐ μπορεῖν νὰ φρέλθῃ ἀπὸ αὐτὰ, διόταν δὲ οἰξέρη τινὰς νὰ εὕρῃ τινὲς ἀληθεῖς σύνοικις τας.

Αὐτὴ η̄ τέχνη χρειάζεται πολλὰς βοηθείας οἰξωτέρης, τὰς ὅποιας θέλομέν σημειώσει πορὸ τῷ νὰ δείξωμεν τὰς κανόνας, καὶ τὰς ὅποιας πρέπει νὰ γίνεται.

Πρῶτον λοιπὸν εἶναι αὐτοκαίσα νὰ οἰξέρη μὲ Θεμέλια τινὲς γλῶσσαν, εἰς τινὲς ὅποιαν εἶναι γεγεαμένου τὸ αὐτὸν χεῖρας Βιβλίου, νὰ γνωρίζῃ τινὲς διάμαυρον τῷ ὄρῳ, τὰς στροφὰς τῷ φράσεων, τὰς ιδιότητας, τὰς αδείας, τὰς ιδιωτισμάς· καὶ νὰ ἔχῃ κάλλιστα λεξικὰ, καὶ αείστας ψολιαστὰς εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, οὐ ποτὲ οὐ μπορεῖ νὰ προκυψῇ κάμμια ἀμφιβολία.

Β'. Πρέπει νὰ ἔχῃ τὰς αείστας ἐκδόσεις, καὶ τὰς πλέον διωρθωμένας καὶ ἀκειθεῖς καόδικας τῷ ιδίῳ Βιβλίῳ.

Γ'. Νὰ οἰξέρη τινὲς ήλικίαν, ἥτις τὸν χόνον, καθ' ὃν ἔζησε, τὴν πατεῖδα, τὴν Θρισκείαν, τὸ ἐπάγγελμα, καὶ τὰς σωηθείας τῷ Συγγεαφέως, οὐδὲ νὰ κήμπορη καλλίτερη νὰ χωρῇ εἰς τινὲς σύνοικις τας.

Δ'. Νὰ οἰξέρη τὰς χρήσεις, τὰ ἔθιμα, τὰ συμβεβικότα τῷ ἔθνει, καὶ τὸ καιρόν, εἰς τὸν ὅποιον ἔχει φύσιν, καὶ μὲ τὸν ὅποιον οὐ μπορεῖ νὰ ἔχῃ κάποιαν αἴσθησιν ο Συγγεαφέως.

Τεθύντων τότεν οἱ κανόνες, ὅπῃ πρέπει νὰ κρατήσῃ εἰς τὴν ἔρμηνον, εἴησε οἱ ἀκόλυθοι.

Α'. Πρέπει νὰ θεωρῆμεν τὴν φύσιν καὶ ἴδεων τὴν συγχράμματος, αὐτὸν εἶναι διλαδὸν φιλοσοφικὸν, ἢ 150-ετον, ἢ ποιητικὸν, ἢ ρήτορικὸν, γελοῖον, ἢ αὐταδαῖον· αὐτὸν ἐγάφη, ἢ ἀμιλῆθη εἰς τὸ καίνον, σύντα πρέπει νὰ ξαδίζῃ τινάς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ φύλαξιν, ἢ διποτεῖνεται μετεκάς εἰς σῦνα τινά, καθὼς συμβαίνει εἰς τὰς πόρους ἄλληλας συμπίθεις βηπισολάς, εἰς τὰς διποίας τὰ νοήματα καὶ φρονήματα τῷ γένει, γεαφόρτων εἰκόνας σαφέστερα. Αὐτὸν ἐγάφη εἰς τόπον, ὅπῃ εἴβασίλεσσον ἐλεύθερία, ἢ εἰς τόπον ὅπῃ ἡ ἐλεύθερία τῷ γένει τοῦ ἐμποδισμοῦ. Αὐτὸν ἐγάφη ἐκστίως, καὶ καὶ τὰ φρονήματα τῷ γένειοντος, ἢ δῆλον προσταγῆς, καὶ καὶ τὰ φρονήματα ἄλλων. Τέλος πάντων μὲ δύκαιειαν, καὶ αὔτον, μὲ βίαν. Ολαὶ αὗται αἱ παραπτήσεις ιμπορτοῦνται βοηθήσαν πολλὰ εἰς τὸ νὰ καταλάβῃ τινάς τὸν ἀληθῆ νῦν τὴν Συγχράφεως.

Β'. Εν οἷς ὅμως τὰς λέξεις καὶ τὰς φράσεις αἵδες Συγχράφεως πρέπει νὰ τὰς ἐκλαμβάνειν εἰς τὴν ἴδιαν καὶ φυσικῶν τοῦ συμασίαν, ὅποταν δέντε ἔχεν λόγον διποτεῖνεται νὰ τὰς ἐκλάβειν εἰς ἄλλους σύνοιαν.

Γ'. Διὰ νὰ σύγαλη τινάς τὴν σύνοιαν μιᾶς ἔρμηνος (φράσεως), πρέπει νὰ σύγετοίη προσέκτικῶς δῆλων τὴν ὑφιλὴ τὴν δλα.

Δ'. Τὰ ἀμφίβολα, ἢ ἀσαφῆ γωεῖσα πρέπει νὰ τὰ παραβάλῃ μὲ ἄλλα χωρία αὐτούς τῷ ἴδιῳ Συγχράφεως, ἢ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ διποῖα ή σύνοια φάνεται καθαρώτερα.

Ε'. Απὸ τὰς δῆλφόρκες σύνοιας, ὅπῃ ιμπορτοῦνται δοθῆν εἰς μίαν φράσιν, πρέπει νὰ ἐκλέγηται ἐκείνη, ὅπῃ εἶναι πλέον σύμφωνος μὲ τὸν χαρακτῆρα, μὲ τὴν φύσιν, καὶ μὲ τὸ τέλος τῆς συγχράμματος, καὶ μὲ τὰ γνωστὰ φρονήματα τῆς Συγχράφεως.

Ϛ'. Αὐτοῖςως σῦνα χωρίους ἀμφίβολους, ἢ σκότεινον τὸ σύγκριτον ἄλλοι, εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ προτιμήσηται ἡ σύγκρι-

ἢ σέληνος ἔκεινων, ὅπερ ἐχειμάτισαν ἢ μαθηταί,
ἢ φίλοι, ἢ σύγχρονοι τῶν Συγχραφέως, καὶ φαίνονται
ὅτι ἐστάδασαν πλειστότερον την ψλῶσιν, καὶ τὸν σύ-
λον τῶν Συγχραφέως, καὶ ὅτι εἴναι εἰδίμονες τῆς ὑλῆς,
πλέοντες ἡς ὁ λόγος.

Ζ'. Η δύγνωμοσιών ἀπαίτεται δόπον καθε τιμηρών
αὐτῶν, ὡσε αἱ λάζεις τῶν Συγχραφέως νὰ ἐκλαμ-
βανῶνται πάντοτε εἰς την καλλιτέραν σύνοιαν, ὅπερ
εἴναι δωματόν, καὶ νὰ μὲν τῷ προσάπτῳ νοήματα καὶ
φρονήματα αὐτοῦ, ὅπόταν δόπον τὰς λέξεις τὰ δεῖ φαί-
νονται καθαρῶς τόσον, ὅπερ νὰ μὲν ἥμπορῷ νὰ συμ-
περανῇ τινάς ἀλλέως· καὶ προσέτι νὰ μὲν διεστρέφων-
ται, ἢ ἀλλάζονται, ἢ μεταποιῶνται κατ' ἄδειαν ἕρό-
πον, μήτε νὰ διποσῶνται δόπον την σωματικὴν, καὶ νὰ
διεστρέφωνται εἰς σύνοιας αὐτοκείμενος· τέχνη, τὴν ὄποιαν
την μεταχειρίζονται μεγικαῖς φορεῖς οἱ κακοί θεοί,
αἰχος καὶ πανάλη τῆς Φιλολογίας, καὶ τῆς Φιλοσοφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Ε'.

Περὶ τῆς Μεθόδου τῆς αὐτοδάσης.

Οσού καὶ αὐτοκοπίαση τινᾶς, δοῦ θέλει φθάσει ποτὲ νὰ δόποκτόσῃ ἀλιθεῖς καὶ ἀκειβεῖς γνώσεις, ὅπόταν δοῦ ξέρῃ νὰ μεταχειειδῇ εἰς τὸν αὐτοδιάτονον προσήγαστρον μέθοδον.

Λοιπὸν περῶτον ἀπαιτεῖται εἰς τόπο μία εὔσοχος καὶ φρόνιμος διαίρεσις. Οὐχὶ μας καθ' ἑαυτὸν εἶναι πολλὰ συνὸς καὶ θεωρεισμός, καὶ δοῦ οὐμπορεῖ νὰ πειλάψῃ πολλὰ πράγματα εἰς τὸν αὐτὸν καιρόν. Οὖθεν μίαν μόνιαν αὐτοδιάτονον καίτε φόραν περέπει νὰ μεταχειεῖται, καὶ εἰς αὐτὴν μόνιαν, οὐ εἰς ἐκείνας, ὅπτε εἴχεν ἀμεσον δεσμὸν μὲ αὐτὴν νὰ προσηλώνωμεν τὰς ἐναχολίσεις μας. Δῆλα τὶ ἐκεῖνος, ὅπτε μεταχειεῖται εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν πράγματα πολλὰ, καὶ σκαντία σῦνα μὲ τὸ ἄλλο, αὐτὶ νὰ λάβῃ ἀκειβεῖς γνώσεις, θέλει δόποκτόσεις σῦνα φύραμα ἀπακτον συγκεχυμένων ἰδεῶν, χειρότερον καὶ δόπο αὐτὴν τὸν αὐτόθετον.

Β'. Πρὸ τῆς νὰ δόποκτειδῇ τὴν αὐτοδιάτονον τέχνης ὄποιασδήποτε, οὐ δόποτέ μη, περέπει νὰ ἐφοδιάσῃ μὲ τὰς γνώσεις, ὅπτε εἶναι αὐτοκαταστάσεις δῆλα ἐκείνου. Οποιος οὐθελε νὰ ἐναχοληθῇ εἰς τὸν Αἴλυεβραν πρὸ τῆς νὰ ξέρῃ Λέιθμυτικὴν, οὐ εἰς τὴν Φυσικὴν χωρὶς νὰ εἴχῃ ιδέαν δόπο Γεωμετρίαν, οὐ εἰς τὴν Χειρουργίαν καὶ τὴν Γατερικὴν, χωρὶς τὴν Αὐτομίαν, οὐ εἰς τὸ πολιτικὸν καὶ κοινὸν Δικαίωμα, χωρὶς νὰ ξέρῃ τὸ Φυσικὸν, οὐ εἰς ἄλλην ὄποιασδήποτε Επιστήμην, χωρὶς νὰ μάθῃ τὴν τέχνην τῆς συλλογίζεσθαι, ὅπτε εἶναι τὸ ηλεῖδί, καὶ τὸ Θεμέλιον ὅλων, αὐτὸς ἀμέν τοι εἰπεῖς ποτὲ κάμπιαν προκοπῶν δόπο αὐτοῦ.

Γ'. Χρειάζεται μίαν ἀδέκοπον προσοχὴν, καὶ ἐπομένως

Κεφ. Ε'. Μέθοδος τῆς ασθάζεμ. ῾61

μήνας διπομάκρυσιν κάθε περιστασμῷ (ι). Εἴτε τὶ ὅποιος θεωρεῖ τὰ φράγματα ὡς ἔπιπολης, καὶ μὲ βίᾳ, ἢ μὲ νῦν περιστασμάτων εἰς ἄλλας σοχασμάς, διὸ οὐπορεῖ νὰ διποκτήσῃ, ὥστε ὄπιπόλαιον, καὶ αμυδρὰν γνῶσιν, ἢ σποιαὶ σκύτος ὀλίγα διαλύεται καὶ αφανίζεται.

Δ'. Εἰς κάθε φράγμα φέρεται τὰ ἐκλέγαμδα ὡς ἀρχῆς ὁδηγήσεις τὰς καλλιτέρας Συγχεαφεῖς. Εἴτε τὶ ὅποιος αὐτὴν σει καὶ γεμιάθῃ διπὸν αξιώματα φύδη, απὸ Συγχεαφεῖς ἀμαθεῖς, καὶ ὅχι τόσον ἀκερβεῖς, ἢ ιδέας συγκεχυμένας διπὸν Συγχεαφεῖς σκοτεινάς καὶ ἀτάκτες, μὲ δυσκολίαν θέλει οὐπορεῖσει νὰ απαλλαχθῇ μὲ ταῦτα διπὸν τὰ σφάλματά τα, καὶ νὰ βάλῃ τὰς ιδέας τὰ εἰς τῶν φέρεταις τάξιν.

Ε'. Εἰς τῶν φροσεκτικῶν αἰδίγνωστιν τῷ συγχεαμάτων τῷ ἄλλων φέρεται νὰ ἐνώσῃ τινάς καὶ τὰς ἐδικάς τας μελέτας, ἐφαρμόζωντας τὰ ψυκτικὰ φροβλήματα ἐκείνων, εἰς πειρασμούς μεγικωτέρας, ἢ τὰ μερικά

(ι) Οἰαδίποτε αἴφνιδία μετεβολὴ οὐπορεῖ νὰ πειπάσῃ τῶν φροσοχών. Εὐ σκότη, καὶ σιωπὴ ἀρχὴ τὰ μᾶς τακάζῃ ὀλίγου φῶς, ἢ πχριπικρὸς θόρυβος. Καὶ φωτὶ λαμπρῷ, καὶ θόρυβῳ μεγάλῳ ἀρχῇ ἢ πᾶσι τάπων νὰ μᾶς πειπάσῃ. Εκεῖνο ὅμως ὅπῃ σωματικῆς πειραστέρου εἰς τῦτο, εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ὠνομάσκυμεν μητρὸς παθητικῶν. (Τμήμ. Α'. Κεφ. Β'. Α'ρθ. Β'. Σελ. 29.) Συμβαίνει πολλάκις ὅπῃ ὅσῳ πχριζόμενον νὰ διποβάλωμεν κάποιας ιδέας, ὅπῃ παράττεν τὰς μελέτας μας, μὲ τόσον πειραστέρου πεπρακταὶ νὰ ἐπικέρχωνται εἰς τὸν νῦν μας. Εἰς τὰς τοιχύτας πειρασμοὺς φέρεται, λέγεται ὁ Αἴββη Κονδυλλικής (Τεχν. τῆς γοῦν. Μέρ. 2. Κεφ. 3.), νὰ καλύψημεν εἰς βοήθειαν ὅλας τὰς διεύρυντας μας, νὰ κοπιέζωμεν αὐτοκαρδιμούχη τὸ αὐτικένιμον, ὅπῃ ἔχομεν νὰ απεδάσωμεν, νὰ φιλαφῶμεν ὀλόγυρα τὰ ὅειχτα, νὰ ἐπανχλαμβάνωμεν μεγαλοφόνως ὅλα ἐκῆντα, ὅπῃ εἰς αὐτὸν πχραπτερύμενον, νὰ διεγίρωμεν τὰς φροσεβολὰς, ὅπῃ εἰς οὐμᾶς ἄλλοτε ἔκχυσην τὰς κείσθης, ὅπῃ ὥστε αὐτῇς ἐκάμψημεν. νὰ διπομακρώωμεν ὅλα τὰς αιδημπτὰς φράγματα, ὅπῃ ἔχειν κάποιαν αἰχφόρην μὲ τὰς ιδέας, ὅπῃ μᾶς πειπάσῃ, κτ.

καὶ εἰς περισάσεις αὐτούς, ἔξεταζωντας καὶ βάθος τὰς αρχὰς, καὶ σωάγωντας ὅλας τὰς ἐπωφελεσέρας συνεπείας. Ολίγα φύλα μελετημένα ψήφων καλῶς, ὀφελεῖ περισσότερον, οὖτις βιβλίον ὀλόκληρον ἀπερασμόν θητοχάδην, καὶ τότε πολὺς (1).

Σ'. Διὰ καθεδεις πρᾶγμα πρέπει νὰ δίδωμεν λόγου εἰς τὸν ἑαυτόν μας, καὶ νὰ μὲν μεταβάνωμεν εἰς ἄλλα, αὐτοῖς δὲ τὸ καταλάβωμεν· διὸ τὸ ὄποιον τὸ τέλος πρέπει νὰ συγκείωμεν τὰ προηγόρυθμα μὲ τὰ ἐπόμφα, καὶ ὅκα θυνάται κάμμια ἀμφιβολία, ὅπερ δὲ οὐ μπορεῖται νὰ τις λύσωμεν, πρέπει νὰ συμβλάδωμεν τὰς χολιασὰς καὶ σχένυπτας τὰς αἱδὲ χεῖρας Συγχραφέως, ή ἄλλας Συγχραφεῖς, ὅπερ ἐπραγματώθησαν οὖτε τῆς αὐτῆς ὕλης, ή τις δόξαι τῆς προκειμενείρων καὶ εἰδημονετέρων μας.

Ζ'. Πρέπει νὰ αἰσθέχωμεν εἰς τὰ ἀπερασμάτα, καὶ τὸ διὸ δύω αἴτια, σῦνα δι' ὅτι τὰ προηγόρυθμα γίνονται καταληπτότερα, ἀφ' ἧς ιδεῖμεν τὰ ἐπόμφα, μὲ τὰ ὄποια ἵτον σωηματία· καὶ ἄλλο, ἐπειδὴ δὲν ὀφελεῖ τίποτες τὸ νὰ ἐκαταλάβωμεν σύνα πρᾶγμα, αὐτοῖς δὲ φυλάττουν εἰς τις μνήμεις· διὸ τὶ ἐκεῖνο μόνον οὐ μπορεῖται νὰ ξείρωμεν, τὸ ὄποιον σὺν δέοντι οὐ μπορεῖται νὰ συνυμπεριέμεν· καὶ καὶ ἄλλον έόποιον εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ τυπωθῇ εἰς βάθος σύνα πρᾶγμα, ὅπόταν δὲν ἐπαναλαμβάνεται συχνάκις.

Η'. Διὰ νὰ μὲν ἀλιγμονεῖται τὰ ἀπερασμάτα, τὰ καλλίτερον μέσον εἶναι νὰ κάμμια διποσημειώσεις, καὶ

(1) Αἱ εἰση γύμνασις εἰς τὸ μέρος, καὶ πολλὰ σωτήρια εἰς τὸ γὰρ ἀκονίση τις διαίσιαν, καὶ νὰ τὴν κάμη διαβατικωτέραν καὶ δεξιωτέραν, εἶναι τὸ νὰ λαμβάνωμεν κάμμια περόπτον τῆς Συγχραφέως, ὅπερ ἔχομεν αἱδὲ χεῖρας, καὶ νὰ δοκιμάζωμεν ἀφ' οἵστε μας νὰ εὔρωμεν τις λύσιν τις, η τις δεῖξιν τις, καὶ ἔπειτα νὰ παραπέμψουμεν πᾶς καὶ πῶς εἰσυμφωτίσωμεν μὲ τὸν Συγχραφέα, πᾶς ὅχι.

καὶ περιλήψεις. Λί περιλήψεις εἶναι αἰδαγκαῖσι μάλιστα νὰ γίνωνται εἰς τὰς πρώτας Συγχραφεῖς, ὅπου δηβάζομεν εἰς πάθεις ὑλῶν, δῆλα νὰ ἔχωμεν σωτηρικόν εἰς σωθῆσι τὸν χυλὸν, δῆλα νὰ εἴπω ἐτζί, καὶ τὸ πνεῦμα τῷ διδασκαλιῶν τας. Οὐσον δῆλα τὰς ἄλλας, ὅπερ περιχρυματόσονται ~~περιχρυματόσονται~~ τῆς αὐτῆς ὑλῆς, εἶναι ἴκαναι μόνον κάποια μικρὰ διποσιμεώσεις εἰς τὰ καυφαντερὰ περάγματα, ὅπερ ἀπαρτῶμεν εἰς αὐτές.

Θ'. Διὰ τὸ ἴδιον τέλος, τὰτ' εῖσι δῆλα νὰ ἐρθυμάμενα καλλίτερα ἐκεῖτα, ὅπερ ἦτο μὲ μέσον τῆς ἐδίκης μας μελετητικούς εὔρημάριους, ἢ δπὸ ἄλλας ἐμάθαμεν, ὡφελιμωτατον μέσον εἶναι, καὶ τὸ νὰ ὅμιλχυμεν πρὸς ἄλλας ~~περιχρυματόσονται~~ αὐτᾶς· δῆλα τὶ τότε δίδει αἵτιαν καὶ νὰ αἰσπυχθῇ καλλίτερος αἱ ἰδέαι μας, καὶ νὰ ἐμβεν εἰς καλλίτερων ταξιδίων. Ή δῆλεξις κάμνει πολλάκις νὰ γρυνθῇν νέατε ἰδέαι, αἱ δποῖαι ἀλλέως δὲν ἥθελων πέσῃ εἰς τὸν νῦν μας· αἱ σκέψεις τῷ δὲλλων γγησιμότεροι πολλάκις εἰς τὸ νὰ εἰπανορθώσῃν τὰ σφάλματα, εἰς τὰ δποῖα ἡμιπορῶμεν νὰ πίπτωμεν, εἰς τὸ νὰ μᾶς αἰσανθήσῃν νέας σκέψεις, ὅπερ οὐμεῖς παρείδομεν, ἢ μᾶς ἔρυγαν, καὶ δῆλα τὰ λοιπὰ δμοίως (I).

Τ Μ Η-

(1) Διὰ τὸ βύρος τῷ αἰξιοπιτιῶν τῷ ἄλλῳ, καὶ δῆλα τὸν Κειτικὸν Τέχνην θέλει δημοβάσσει ὁ φιλομαθὴς τὸ Φιλοσόφ. Δοκίμ. τὸ Λάκις Βιβλ. Δ'. Κεφ. 16. τὸν Λαγκικ. τὸ Βολφίς Κεφ. 9. καὶ 10. τὸν Λαγκικεύ, ἢ τέχνην τὸν νοεῖν Μέρ. δ'. Κεφ. 12. κτ. τὸν Λογικοειτικὸν τὸ Γαστερίς Βιβλ. Δ'. τὸν Κειτικὸν Τέχνην Γωαίνη τὸ Κλέρχ. τὸν Λογικεύ τὸ Σπρχμάχε Μέρ. Β'. Γ. τὸν ειρηνικὸν Λογικ. τὸ Ρίσσανη, Σελ. 101., κτ.

Διὰ τὸν μέθοδον τῆς αὐτοδίζεντης ἡμιπορῆς νὰ ἴδῃ πάξιμης ημέρας εἰς τὰ περισσότερα Φιλοσοφικά καὶ Φιλολογικά παιδίματα.